

F Ä R G E R.

Anm. Tekniska förhållanden (t.ex. färgning av textilier, blånande och blekning av kläder, måleri) föras till andra frågelistor.

I. Allmänt.

Anm. Om de många adjektiviska orden och uttrycken i denna frågelista gäller i alldeles särskilt hög grad, dels att de böra belysas genom fraser ur målet, dels att uppgifter, varom de brukas (om vissa djur, om visst slags tyg etc.), äro nödvändiga.

1. Färg (färga)? Finnas möjligen båda formerna, så att man säger t.ex. vilken är han i färg 'hurudan färg har han?', men fina färgor 'vackra färger'? Skifta färgom 'skifta färg'? Finns färgig 'brokig, i flera färger'?

Andra beteckningar för 'färg': let? Skifta leter 'skifta färg'?
Anm. 'Färg' i teknisk mening behandlas i andra frågelistor.

2. Beteckningar för 'enfärgad': enlett, enletet, jämnfärgad?
för 'tvåfärgad': i tvåm färgom? för 'trefärgad': treletad, trelett?

3. Beteckningar för 'brokig (fläckig)': brander, brikot, brokot (rödbrokot, småbrokot), flammot, fläckot, gringled, krusig, kuttig, munkot, pepplig, rosig, skien, skiftig, skjorig, skävig, smuttig, spättot (röd-, småspättot), täpplig? för 'på visst sätt färgad fläck, avtecknande sig mot en bakgrund av annan färg': brok, spjutta? för 'prickig': haglig, täppet (orrtäppet)? för 'spräcklig': dilig, dinglig, jortut, raglot, spricklig, spräcklig, sprintig, sprittig, stripplig? för 'något spräckligt': spräckel? för 'randig (strimmig)': brantig, bältot (svartbältot), geret, grillot (ljusgrillot, svartgrillot), grimmig, glommig, grimsig, gripig, gramsig, råndot (änd-, tvär-, lång-, bred-, smal-råndot), rännig, strimnot (vit-, långstrimnot)? för 'rand (strimma)': grimma? för 'randigt klädd kvinna': randila? för 'rutig'?

Redogör i detalj för hithörande ords betydelseskiiftningar!

4. Beteckningar för 'klar (ren, om färg)': bär, klar, skär, skyr? för 'lysande (glänsande: om färg)': bjärt, glåsig, mjäll, språk? för 'skiftande i ljus' (om färg): ljushajmig, ljusvulen? för 'skifta (om färg)': skulla? för 'skilja sig från bakgrunden, framträda': skävla sig? för 'lysa (vara bjärt)': glo, glosa, glåsa, prala?

5. Beteckningar för 'black (bleknad, som mist färgen)': avfärgad, black, blackot, blek, bleken, sjasig? för 'bliva black(blekna)': blekna, blekas, blenkna? för 'grumlig (oklar: om färg)': drovig, fibig, pormig? för 'anlupen (dunkel, ej glänsande: om färg och om metall)': dån, kåm, mulen?

Kunna black och blackot användas som senare sammansättningsled tillsammans med vilket färgadjektiv som helst, t.ex. gråblack, grönblackot?

II. De särskilda färgerna.

Anm. Guld- och silverfärg behandlas i annat sammanhang.

6. Blå (blår; neutrum?)? Kan ordet betyda även 'svart', antingen som enkelt (gläd upp dig, blå get, kólblå 'kolsvart') eller i sammansättningar (i blånedan 'under sista tiden av månens nedan', blåtvätt 'tvätt av mörka kläder')? Kan ordet ha vissa betydelseskiftningar, t.ex. 'så mager, att den är blåaktig' (om mjölk)? Blåmjölk? Blåkällig, blåsur 'blå och vattnig' (om mjölk)?

Kan adjektivet blå substantiveras: blåen 'den blå', blåat 'det blåa'?

Beteckningar för 'bliva blå (lysa blått)': blåa (det är så fullt i blåklint, så det blåar; du har suttit vid fönstret och blåat), blåna (det blånar i blåbär, det blånar på henne 'det lyser blått av henne')?

Beteckningar för 'göra blå (färga blå)': blåa (klänningen blåar 'den blå klänningen färgar ifrån sig'), blåna (blåna hattar 'giva (kvinno)hattar en blåaktig färgton')?

Blåhet 'egenskapen att vara blå'? Blånad (blåne, blåna): redogör noggrant för ordets betydelse! Finnas i målet andra, till betydelsen likartade ord: blåe (det är som en blåe i fjällen), blåke 'blånad'?

Beteckningar för 'blåaktig (som stöter i blått)': blåaktig, blåmängd, blånnig, blåvulen? Blårandig? Blåskimlot 'blåstrimmig'?

Angiv beteckningar för nyanser av blått! Ex.: blekblå, byttblå, himmelsblå, lysblå 'ljusblå', pissblå, pottblå 'grönblå'.

7. Brun? Kan detta adjektiv substantiveras, t.ex. Brunen (om brun häst)?

Beteckningar för 'bliva brun': bruna, brunsa, brunskna? för 'brunsvedd (brunbränd)': brunsknen, järnbränd (om tegelsten)?

Beteckningar för 'göra brun (bryna)': bruna, brunsa?

Brunhet 'egenskapen att vara brun'? Beteckningar för 'brunbrändhet': brunsa?

Beteckningar för 'brunaktig': brunbrokot, brunlätt? för 'brunfläckig': brunjortot?

Angiv beteckningar för nyanser av brunt! Ex.: broned 'svartbrun', brunröllig 'rödbrun', fesbrun, grönbrun, stenmossbrun.

8. Grå (grår; neutrum?)? Giv ex. på mera ovanliga sammansättningar med ordet i dess egentliga betydelse: grågubben 'djävulen', gråkarl, gråtasse 'varg', gråmas 'älvdalskarl'!

Giv ex. på ordets användning i överförd bemärkelse! Ex.: det är grått i vädret i dag, det är grått mellan dem 'de äro ovänner', hon såg ut bara grå 'hon såg misslynt ut', leken vart bara grå 'leken slutade med tråkigheter', grå i rösten 'som låter förargad'. Finns svordomen fan grå eller liknande?

Kan adjektivet grå substantiveras? Ex.: gråe 'man, klädd i grå vadmalskläder', 'liten vind, som krusar vattenytan', Grånen 'den gråe' (om häst), han grå 'den Onde'.

Beteckningar för 'bliva grå (vara grått)': gråna (det grånade i älgen 'det syntes en grå skynt av älgen')?

Beteckningar för 'gråaktig': grådaskot, grållig, grållot? för 'gråskymlig': fivot; (grå)hyssjig, hassjig, (grå)hässjig; mossot?

Angiv beteckningar för nyanser av grått! Ex.: askgrå, hilig, isgrå, lortfärgad, musblack, skamgrå, skarngrå, sketogrå, sotig 'smutsgrå', söagrå 'som har sin naturliga grå färg' (om ull).

9. Grön (grönn)? Användes ordet i överförd bemärkelse? Ex.: är du så rent grön 'är du så enfaldig?'; nog är då dyngan grön (uttryck av förargelse).

Kan adjektivet grön substantiveras, t.ex. grön f. 'grönska', grönt 'grönsaker', gröna n. 'ngt grönt'?

Finns beteckningar för 'vara grön (bliva grön, skimra grönt)'? Ex.: det tar på gröna 'det börjar bli grönt', så länge det grönar 'synes ngt grönt', det gick, så det grönade efter båten, vattnet grönskar 'vattnet är betäckt med grönt frömjöl', grönskna, grönskas.

Grönska (grönske): vad betyder detta ord? Ex.: 'gröna fläckar av gräs på kläder', det är bara grönskan (sagt om det gamla, grönaktiga vattnet i en brunn), om det bleve regn, så det kunde skölja grönskan av rågen, ta grönskan (säges om fiskarna, då de på våren tränga upp i smärre vattendrag). Finns grönskig 'grönskande'?

Beteckningar för 'grönaktig': grönlilig, igrön, grönvulen?

Angiv beteckningar för nyanser av grönt! Ex.: ettergrön 'ärggrön', gräsgrön, hundkåxgrön, kålgrön, ljunggrön, mossgrön, nygrön, sjögrön, träfärgad 'mörkgrön'.

10. Gul (gål, gåla, göl)? Hur heter ordet i sammansättning: gulunätter, gulasot, gultoppor, gulagröt, gulaben, gularot, gålmål 'gulfärg', gålesklädd 'gulklädd'?

Kan adjektivet gul substantiveras: gul m., gule m. (rödgule) 'äggula', gålen 'den gule (om häst eller katt)', gula f.? n.? 'ägggula'?

Beteckningar för 'bliva gul (vara gul, lysa gult)': gula, gåla (det gular på himmeln, det tar på gula på åkrarna), gulna, gålna. Gulad 'gulnad'?

Beteckningar för 'gul fläck' el. 'egenskapen att vara gul': gulnad, gulne, skårn?

Beteckningar för 'gulaktig': gulyulen, igul? för 'gulfläckig': skårnot? för 'gulstrimmig': gulrankig?

Angiv beteckningar för nyanser av gult! Ex.: barkgul, brandgål 'brandgul', enegul, gålog, kullgul, nygul, sketogul 'smutsgul'.

11. Röd? Får ordet möjligen sin vokal förkortad i vissa sammansättningar, ex. rödlätt, rödstjärtmjödhumla? Angiv mera ovanliga sammansättningar med röd-, t.ex. rödbrinna 'brinna, så att det får en rödaktig färg' (om hö), rödeld 'brinnande eld'!

Andra beteckningar för 'röd': rådig?

Kan adjektivet röd substantiveras? Ex.: röd m. 'benämning på röd häst', Röden 'den "röda" (bruna) hästen', röd f. 'röding', 'rodnad', röde m., röda n. 'blod av slakt kreatur', röde m. 'morgon- el. aftonrodnad', röda f. 'rodnad', 'röd märr el. röd ko'.

Beteckningar för 'vara röd (lysa rött)': röda, rödna (det rödnar på bären 'bären lysa röda'), rodna (det var lagom det rodnade 'det nått och jämt lyste rött'), råda (det rådar på himlen 'himmeln lyser röd', det rådar för solen 'himmeln är röd; solen går snart upp', det rådar av backen 'marken lyser röd').

Beteckningar för 'bliva röd (rodna)': bråna, ryda, ryddma, röd-las, rödna (han rödnade av så tvärt 'han blev tvärt så röd i ansiktet').

Beteckningar för 'göra röd (rödglödga)': bolla, råda, röda?

Beteckningar för 'rodnad (ngt, som blivit rött)': rudi, råde 'rodnad på himmeln; rödaktig torröta', rugga 'röd brand i säd', rudd-me, rodne (det var en sådan rodne där solen gick ner), rodning, råkka 'rodnad på himmeln; rost på säd', röcka 'rödaktig jord'?

Beteckningar för 'rödaktig (som skiftar i rött)': rog, rud, röckig, rödden, rödlig, rödhyig, rödlig, rödmorig? Finns iröd i målet, och vad betyder det: 'rödaktig', 'helt och hållet röd', 'brinnröd'? Beteckningar för 'rödfläckig (rödspräcklig, rödsprängd, rödskäckig)': björnig, rödfrasisig, rödflappig, rödspättot, rödrosig? för 'göra rödspräcklig': rödspräckla? för 'röd med vit strimma' (om ko): röddragot, rödgärot?

Angiv beteckningar för nyanser av rött: bollröd, blodröd, ellande röd, iande röd, illröd 'eldröd', fuxig 'fuxröd', högröd, spionröd 'pionröd', sprutröd (spjutröd)!

12. Svart (sort)? Finns ordet i från riksspråket avvikande uttryck eller sammansättningar? Ex.: dra svarta strumpor 'vara svart-sjuk', läsa svart 'svärja', mjölksvart 'som alls ej mjölkar' (om ko), svartdjup 'ställe i sjö, där botten ej synes', svartlugn 'fullkomligt lugn (på en sjö)', svartgylta 'svartnad brand i spisen'.

Kan adjektivet svart substantiveras: Svarten 'benämning på svart häst', 'på en ondsint man', svarta f. 'svart ko', svarta m. 'pupill'?

Beteckningar för 'vara svart (skymta svart)': svarta (det svartar av någonting under sängen, det svartar på Björnstenen 'det skymtar svart, där Björnstenen är', det har börjat svarta av vågorna 'det har börjat svartna på sjön'), svartna?

Beteckningar för 'bli svart': svartna (sortna), svartgyltas, svartsuggas 'svartna av rök'?

Beteckningar för 'göra svart (svarta)': sorta (sorta nät 'färga nät svart'), svarta?

Beteckningar för 'svartaktig': svartlett, svartvulen? för 'svartbrokig': svartbrokot? för 'svartrandig': svartböglig?

Angiv beteckningar för nyanser av svart: agsvart 'kolsvart', beckande svart, hålsvart, ramnsvart, röksvart, svarthyssjig!

13. Vit (kvit, gvit)? Giv ex. på från riksspråket avvikande uttryck, i vilka vit ingår: vit om ögonen 'blek', det blåser så sjön går rent vit! Giv ex. på icke riksspråkliga sammansättningar med vit: vitbulle 'vetebulle', vitfors 'vitskummande fors', vitgule 'äggvita', vitkläder 'linneunderkläder', vitmat 'mjölkmat', vitskinn 'lekattskinn', vitsyn 'vitöga', vitägg 'äggvita'!

Kan adjektivet vit substantiveras? Ex.: vit (best. viten; accent?) 'benämning på vit häst', vitt 'mjölk' (vi fick litet vitt på vällingen), vita f. 'vit ko; vit märr; vitt skum på bölja', vita n. 'vete; vita i ägg; arsenik etc.', vite n. 'äggvita'.

Beteckningar för 'vara (bliva, synas) vit': vita (det börjar vita 'brodden börjar sticka fram ur de mältade sädeskornen', det har börjat vita av taken 'lysa vitt', det vitar på Kalls kyrkan 'det synes ngt vitt, som är Kalls kyrka', det var skurat, så det vitade på kvistarna 'lyste vitt av kvistarna i golvplankorna'), vitna (åkrarna tar på och vitna, såden håller på att vitna)?

Beteckningar för att 'göra vit': vita (hon satt och vitade vispris 'avbarkade ris till vispar').

Finns från riksspråket avvikande substantiviska avledningar av vit, t.ex. viting 'vitskummande bölja', vitme 'vita i ägg'?

Beteckningar för 'vitaktig (stötande i vitt)': vitlig, vitslig, vitlätt? för 'vitfläckig': vithaglig, skiot? för 'vitrandig': vitflammig?

Angiv beteckningar för nyanser av vitt! Ex.: blåvit, drivande vit, snödrivande vit, gulvit, illvit, mjölkvit, snövit.